

vexilologie

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU PŘI OKD PRAHA 3
obsahující odborná pojednání a informace o vlajkách

59

Ing. Jaroslav Martykán - RNDr. František Pícha

VLAJKY NEJVYŠŠÍCH PŘEDSTAVITELŮ STÁTŮ SVĚTA

Atraktivním předmětem zájmu řady našich vexilologů jsou emblémy nejvyšších státních představitelů jednotlivých zemí, které - ač vyhrazeny k používání jediné osobě, byť hlavě státu - tvoří spolu s dalšími vlajkami státních orgánů a institucí vexilologický materiál, který můžeme nazvat státními vlajkami v širším slova smyslu. Proto se také královské či prezidentské vlajky občas objevují po boku národních a státních vlajek v různých vexilologických monografiích a přehledech. Naše vexilologická literatura se jim však dosud obsírněji nevěnovala a ani na stránkách Vexilologie jsme se s nimi až na výjimky zatím nesetkávali. Chtěli bychom proto toto vakuum částečně vyplnit a těm členům klubu, kteří o tento typ vlajek mají zájem, přinést alespoň základní, avšak co možná nejdůležitější informaci o současně podobě používaných vlajek hlav států. Vzhledem k tomu, že jde o první pohled na tuto problematiku, věříme, že čtenáři a členové klubu, kteří budou moci zde uvedené informace jakýmkoli způsobem rozšířit a doplnit, nám svoje údaje poskytnou a tak pomohou i ostatním zájemcům.

Jak uvádí Zb. Svoboda ve svém článku o československé prezidentské standartě /Vexilologie č. 13, s. 127/, vyvinuly se vlajky nejvyšších státních představitelů "přirozeně svým způsobem od feudálních gonfanonů, praporečů a korouhví" a "právě vzhledem k tomuto staletému vývoji jsou ... v převážné většině konstruovány na základě státních nebo dynastických znaků". Ve feudálním období, kdy byly prapory zpravidla atributem vyhrazeným panovníkovi nebo šlechticům, stávaly se zejména znakové prapory symbolem "přítomnosti nebo autority vladaře" /W. Smith, *Flags through the Ages and across the World*, New York 1975, s. 24/. Tuto funkci si vlajky císařů, králů, či jiných suverénů a později i prezidentů zachovaly dodnes.

V typologii současných emblémů nejvyšších státních představitelů se projevuje i jejich historický vývoj. Zejména v západní Evropě byly původní panovnické standarty prostým opakovaním obrazu heraldického štítu, měly podobu znakových praporečů. Bylo tomu tak po celé období "živé" heraldiky ve 13. - 15. století. Pak teprve, když se objevují štítonoši, řádové odznaky a

jiné prvky "kancelářské" heraldiky, dostávají se tyto kompletní znaky na jednobarevný podklad /Španělsko, Francie, Německo aj./, po vzniku a rozšíření zemských barev i na takové vlajky. Již v 18. století se komplikované dynastické znaky králů nebo knížat doplňované o koruny, štítonoše, devízy /hesla/ apod. objevují nejčastěji na bílých listech standart. Pokud však byly tyto standarty používány jako vlajky na moři, jejich rozlišovací funkce byla mizivá a objevila se nutnost diferenciací. Proto se v 1. polovině 19. století objevují další změny, znak je umístován na národní barvy země nebo na jednobarevný list, jehož barva má vztah k dynastii /livřejná barvy/, státu /národní barvy/ nebo jí je připisována jiná symbolika. Po vzoru vojenské symboliky jsou standarty nejvyšších představitelů /jako vrchních velitelů ozbrojených sil/ doplňovány také zlatým lemováním, třepením nebo je jejich barva odvozena od barvy řádových stuh.

I současné vlajky nejvyšších představitelů lze z tohoto hlediska rozdělit typově do několika skupin. Jsou to vlajky znakové, jaké má např. Velké Británie a pod jejím vlivem Tonga, Izrael, Irsko a Guayana, dále Norsko, NSR, Gabun a Malawi /část znaku/. Na neutrálním bílém listu se státní znaky objevují na vlajkách představitelů Československa, Monaka, Peru a Uruguaye. Nejpočetnější je skupina vlajek se státním znakem na jednobarevném listu, jehož barva byla převzata z národních barev /např. Botswana, Dominika, Japonsko, Tanzanie, Zambie/, je odvozena z barev bývalé dynastie /Itálie/ nebo metropole /Brazílie/, připomíná historické vojenské či služební prapory /např. USA, Trinidad a Tobago/ anebo má vlastní symboliku náboženskou /např. Thajsko, Malajsie, Brunej/ nebo politickou /např. Etiopie, NDR, Mosambik/. Obdobně byly vybírány barvy na jednobarevné vlajky s odznaky prezidenta, které nahrazují dřívější dynastický erb /např. Filipíny, Ghana, Indonésie, Keňa, Jižní Korea, Pákistán/. Pokud je list vlajky vícebarevný, pomíneme-li různé lemy, pak jej zásadně tvoří státní vlajka doplněná státním znakem /např. Guinea, Island, Súdán, Surinam, Spojené arabské emiráty, Demokratický Jemen/, státní vlajka doplněná královským znakem /např. Dánsko, Švédsko, Lichtenštejnsko/ a státní vlajka doplněná speciálním nebo osobním emblémem hlavy státu, kterým může být erbovní figura /např. hvězda u Malediv, lev u Svazijska, koruna u Kuvajtu, strom u Francie, slunce u Turecka/, odznak moci /ceremoniální žezlo u Baham/ nebo iniciály současného prezidenta /Senegal/. V některých případech nejvyšší představitel používá jako svého emblému pouze státní vlajku, a to až již bez jakékoliv úpravy /např. Bolívie, Ekvádor, Mexiko, Salvádor/, se změněným poměrem stran /např. Středoafriická republika, Sýrie, Tunisko/ nebo s přidáním lemu /např. Bahrajn nebo Rumunsko/. Vojenská symbolika se na vlajkách nejvyšších představitelů projevuje nejčastěji používáním zlatého lemu /např. Seychely, Senegal, Středoafriická republika, Filipíny/, lemu vytvořeného z políček v národních barvách /ČSSR, Jugoslávie/ nebo ze zlatého třepení při horním, vlnícím a dolním okraji /např. USA, Spojené arabské emiráty, Indonésie, Rumunsko, Francie/. Vojenský řád se objevuje na dynastických barvách Nizozemí a Lucemburska, na finské prezidentské vlajce ji odlišuje od služební vlajky a z barvy řádové stuhu byla odvozena standarta belgického krále.

Kromě nepřímého vlivu vývoje různých typů vlajek nejvyšších představitelů se projevuje i bezprostřední politický vliv, který se zobrazuje v podobě vlajek hlav států. Jde především o vliv

Velké Británie na symboliku nejvyšších představitelů dominií /standardizace vlajek generálních guvernérů, znakové vlajky královny Austrálie, Barbadosu, Jamajky, Kanady a Nového Zélandu/ a vliv USA na podobu vlajek prezidentů v řadě zemí Ameriky /pod vlivem prezidentské standardy USA z let 1916 - 1945 se čtyřmi hvězdami byly přijaty i dosud platné prezidentské vlajky Argentiny, Kuby, Paraguaye, Peru či africké Libérie, pozdějším designem byla evidentně inspirována vlajka filipínského prezidenta/. Politický vliv v ostatních případech bude zmíněn u jeho konkrétních projevů.

Dále uvádíme přehled všech používaných standart a vlajek nejvyšších představitelů států světa v abecedním uspořádání podle kontinentů, u dominií pak včetně vlajek předsedů vlád. V obrazovém doprovodu však neuvádíme kresby těch vlajek, jejichž podobu lze snadno odvodit ze státní vlajky či státního znaku země, jak jsou vyobrazeny v některé z publikací citovaných ke čtenářově informaci. V přehledu chybějí země, o nichž nevíme, zda nějaký symbol pro svého nejvyššího představitele mají, dále země, které na zvláštní vlajku pro svou hlavu státu nepamatovaly, resp. kde k tomu nebyla jmenovitě určena jiná vlajka /státní, národní, služební apod./.

Doporučená a použitá literatura:

Mühlemann, L.: Geschichte und Politik im Spiegel der Staatschefsstandarten. Recueil du IIE Congrès international de vexillologie Zurich 1967. Zurich 1968, s. 82 an. /v odkazech pod značkou "LM"/.

Neubecker, O.: Fahnen und Flaggen. Leipzig 1939, s. 64 a 65.

Louda, J.: Flaggen und Wappen der Welt von A-Z. Gütersloh 1972, s. 24 - 25 /v odkazech pod značkou "JL"/.

Inglefield, E.: Flags. London 1979, s. 24 a 25.

Miller, J.: Flagi. Warszawa 1970, s. 55 - 57.

Barraclough, E. M. C. - Crampton, W. G.: Flags of the World. London 1978 /v odkazech pod značkou "FW"/.

Smith, W. - Neubecker, O.: Wappen und Flaggen aller Nationen. München 1981 /v odkazech pod značkou "WUFAN"/.

Pedersen, Ch. F.: Alverdens flag i ferver. 3. vyd. København 1979 /v odkazech pod značkou "P"/.

Smith, W.: Flags through the Ages and across the World. New York 1975 /v odkazech pod značkou "FTAAW"/.

Herzog, H.-U.: Flaggen und Wappen. 2. vyd. Leipzig 1982 /v odkazech pod značkou "FuW"/.

Flag Bulletin vydávaný Flag Research Centrem /v odkazech pod značkou "FB" s doplněním ročníku, čísla a strany/.

Flaggenmitteilungen vydávané G. Matternem /v odkazech pod značkou "FM" s doplněním pořadového čísla a data vydání/.

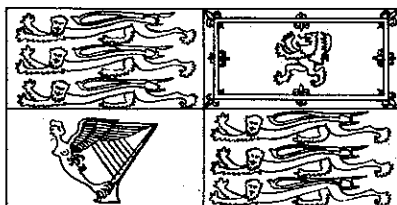
Liehuvat vārit vydávané společností Partioheraldikot Ry /v odkazech pod značkou "LV" s doplněním čísla, roku vydání a strany/.

Vyobrazení státních znaků a vlajek je srovnáváno s 2. aktualizovaným vydáním knihy Mucha, L. - Valášek, S.: Vlajky a znaky zemí světa. Praha 1978. Rozměry jednotlivých vlajek byly převzaty z publikace Smith, W. - Neubecker, O.: Wappen und Flaggen aller Nationen a v tomto směru proto nelze vyloučit rozdíly od údajů uváděných v jiné literatuře.

Samostatnou část věnujeme v našem přehledu symbolům nejvyššího představitele Velké Británie. Ten je jako jediný i hlavou řady dalších nezávislých států, v nichž používá zvláštní symboly, a navíc užívá i na území Spojeného království několika vla-

jek a standart. A protože vlajky jeho zástupců, generálních guvernérů, se objevují v řadě zemí tří kontinentů, náš přehled symbolů britského panovníka zahajuje.

ČÁST I - VELKÁ BRITÁNIE

KRÁLOVSKÁ STANDARTA je tvořena znakovou vlajkou o poměru stran 1 : 2. Čtvercový vlajkový list nese v 1. a 4. červeném poli nad sebou tři kráčeující vstříc hledící lvy žluté barvy představující Anglii, ve 2. žlutém poli červený lev ve skoku uvnitř dvojitého červeného rámečku posázeného heraldickými liliiemi reprezentuje Skotsko a zlatá harfa ve 3. modrém poli

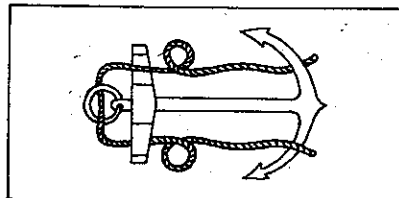
Irsko. Tři kráčeující lvi se objevují jako heraldický symbol anglického krále již za Richarda I. kolem roku 1195. Červený lev ve skoku na zlatém poli se stal symbolem Skotska za Alexandra II. /1214-1249/, rámeček s liliiemi pak přidal jeho nástupce Alexandr III. /1249-1286/. Zlatá harfa na modrém poli se stala znakovým symbolem Irska za Jindřicha VIII. /1509-1547/. Čtvercovaná standarta se znaky Anglie, Skotska a Irska vznikla v roce 1603, v současné podobě se používá od nástupu královny Viktorie v roce 1837. Vlajka smí být vztyčena jen při osobní přítomnosti panovníka nebo jeho oficiálního zástupce, na královské jachtě vlaje na hlavním stěžni. Nikdy nesmí být spuštěna na půl žerdi.

Při návštěvách ve Skotsku obvykle vlaje standarta panovníka Velké Británie. Kromě toho však může královna a její oficiální zástupci používat znakovou vlajku Skotska /jíž je skotský emblém shodný s 2. čtvrtí královské standardy/ a tzv. skotskou verzi

královské standardy, která má v 1. a 4. čtvrti znak Skotska, ve 2. čtvrti znak Anglie a ve 3. čtvrti Irska /FTAAW, s. 181 až 184; FW, s. 25/.

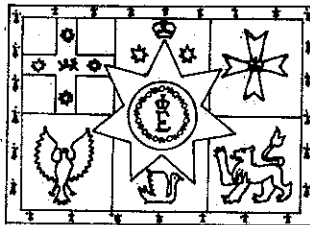
OSOBNÍ VLAJKA KRÁLOVNY - modrý čtvercový list s úzkým zlatým lemem a zlatým třásněním při horním, vlajícím a dolním okraji. Na modrém listu je korunovaná iniciála "E" ve věnci 11 snítek růže, vše zlaté barvy. Byla vytvořena v roce 1960 pro královnu jako hlavu Společenství pro návštěvy v těch členských zemích, které mají republikánskou formu vlády. Poprvé byla použita během návštěvy v Indii v roce 1961 /FW, s. 27/.

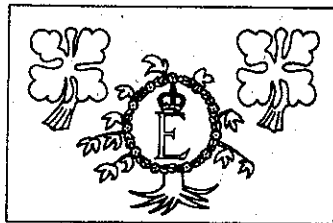
VLAJKA LORDA NEJVYŠŠÍHO ADMIRÁLA je červený list o poměru stran 1 : 2 s ležící zlatou kotvou a kotevním lanem. Od 1. dubna 1964 ji britská královna užívá jako další svou osobní standartu, neboť tímto datem nabyla titulu Lorda nejvyššího admirála. Předtím tuto funkci zastával kolektivně úřad Admirality, na jehož bučově tato

vlažka vlála od roku 1850. Vlažka pochází ze 16. století a v současné době se užívá jen na královské jachtě za osobní přítomnosti královniny /Barraclough, E.M.C.: Flage of the World. London 1971, s. 28 - 29/.

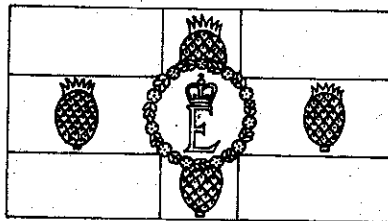
KRÁLOVNA AUSTRALSKÁ - jako suverénka Austrálie používá britské královnině znakové vlažky, kterou tvoří list o poměru stran 22 : 31 lemovaný úplným úzkým hermelínovým lemem a rozdělený na 6 polí s emblémy šesti členských států společenství ve stejném uspořádání, jaké se objevuje na státním znaku /1. pole za Nový Jižní Wales, 2. za Victorii, 3. pole za Queensland, 4. pole zastupuje Jižní Austrálii, 5. pole Západní Austrálii a 6. pole Tasmánii/. Uprostřed vlažky je velká sedmicípá zlatá hvězda nesoucí královnin osobní vlažkový emblém - badge. Ten tvoří modré kruhové pole, na němž je umístěno písmeno E pod královskou korunou, zavínuté do věnce z rážových snítek, vše zlaté. Vlažka byla zavedena královským výnosem dne 20. září 1962 /FW, s. 207/.

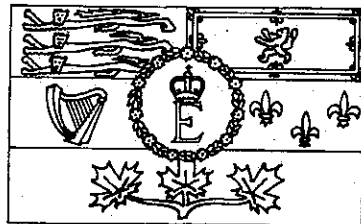
KRÁLOVNA BARBADOSU - vlažka odvozená ze štítu barbadoského znaku a doplněná královniným osobním znkem /badge/ byla vztýčena v únoru 1975 /FW, s. 101/.

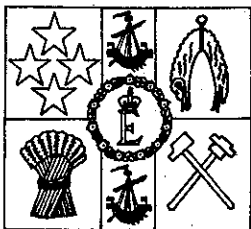

KRÁLOVNA JAMAJSKÁ - znaková vlažka o poměru stran 4 : 7 odvozená ze štítu jamajského státního znaku a doplněná o královnin osobní vlažkový emblém - badge. Poprvé byla použita v roce 1966 /FW, s. 102/.

KRÁLOVNA KANADSKÁ - osobní standartu královniny Alžběty pro Kanadu tvoří znaková vlažka o poměru stran 8 : 13, odvozená ze štítu kanadského státního znaku. Uprostřed je umístěn královnin osobní vlažkový emblém - badge. Vlažka byla zavedena královským výnosem z 15. srpna 1962 /FW, s. 58; Swan, C.: Canada - Symbols of Sovereignty. Toronto 1977, strana 75/.

KRÁLOVNA NOVÉHO ZÉLANDU - list o poměru stran 17 : 19 nesoucí na svých pěti polích symboly, které se objevují na stejné uspořádaných polích státního znaku, uprostřed pak královnin osobní badže. Vlajka byla zavedena 25. srpna 1962 /FW, s. 211/.

VLAJKA GENERÁLNÍCH GUVERNÉRŮ - v samostatných a nezávislých členských státech Společenství /dominiích/ je britský král jako jejich titulární hlava státu zastupován generálními guvernéry, jmenovanými zpravidla z předních místních politických představitelů. Generální guvernéři užívají jednotné stanovené vlajky s případnými nepatrnými odchylkami, které jsou dále uvedeny pod názvem příslušné země. Již 7. srpna 1869 zavedl tzv. Order in Council jednotný vzor vlajek pro guvernéry kolonií, v němž bylo nařizováno guvernéřům /tehdy ještě nesamostatných/dominií a kolonií používat ke svému označení Union Jack se znakem nebo badgem kolonie v jeho

středu. V roce 1928 však král Jiří V. navrhl novou vlajku generálního guvernéra Kanady, podle níž byly pak stanovovány emblémy zástupců britského krále v osamostatněných se dominiích. Hovoříme tak o tzv. standardním vzoru vlajky generálního guvernéra, který tvoří sytě modrý /Royal blue/ list o poměru stran 1 : 2 s klenotem britského královského znaku

standardním vzoru vlajky generálního guvernéra, který tvoří sytě modrý /Royal blue/ list o poměru stran 1 : 2 s klenotem britského královského znaku

/tj. zlatá královská koruna s červenou čepicí a zlatým korunovaným lvem/ a žlutou stuhou pod ním uprostřed. Na žluté stuzce je umístěn černý /většinou se však používá modrý/ název daného dominia /FB XV:2-3, s. 84; FB XIX:3-5, s. 324; FB XXIII:4, s. 120-121/.

Ing. Jiří Tenora

NĚMECKÁ VLAJKA PRO OLYMPIJSKÉ HRY

Třídně diferencovaný společenský vývoj v obou německých státech vedl v roce 1959 na poli sportu k jedné vexilologické zvláštnosti /1/. Pro její pochopení v historických souvislostech je však třeba se vrátit o deset let nazpět.

V září 1949, tedy krátce po vyhlášení Spolkové republiky Německa, byl založen separátní západoněmecký Národní olympijský výbor /NOV/. V NDR byl NOV ustaven až 22. dubna 1951. Na olympijských hrách v roce 1952 /Oslo, Helsinky/ bylo zastoupeno pouze mužstvo NSR, poněvadž NOV NDR byl uznán provizorně Mezinárodním olympijským výborem /MOV/ až 17. června 1955, přičemž bylo stanoveno, že na olympijských hrách smí vystupovat pouze jediné německé mužstvo. A tak závodili na olympijských hrách v roce 1956 /Cortina d' Ampezzo a Melbourne/, 1960 /Squaw Valley a Řím/ a 1964 /Innsbruck a Tokio/ sportovci a sportovkyně z NDR i NSR společně a tvořili jedinou reprezentaci.

Do roku 1959 měly oba německé státy stejně vyhlížející vlajku, i když s odlišnou symbolikou: NSR navazovala barvami na tradici Výmarské republiky /1919 - 1933/, zatímco se NDR odvolávala na revoluční barvy povstání z roku 1848. Takové jemné rozdíly nebyly v podstatě známy ani v samotném Německu, natož pak aby v cizině hrály nějakou vážnější úlohu. Ani v Melbourne, ani v Cortině d' Ampezzo nedošlo k žádnému vlajkovému incidentu.

V Říjnu 1959 zavedla NDR novou státní vlajku se symboly práce a míru, která byla od samotného počátku striktně odmítána vládou Spolkové republiky /2/. Potíž nastala koncem roku 1959, kdy už byly v plném proudu přípravy na olympijské hry 1960, zejména na zimní hry. Sportovci NDR a NSR měli opět závodit jako jedno mužstvo a pochodovat za jednou vlajkou. Ale za kterou? Závodit měli na počest jedné vlajky. Které však? NOV NDR odmítal prostou trikoloru, NOV NSR se zdráhal uznat vlajku se státním znakem NDR. Spor nemohl být pochopitelně vyřešen za jediný den, i když byly oba NOV zajedno v tom, že se vlajka společného mužstva musí nějakým způsobem lišit od obou státních vlajek.

Dne 18. listopadu 1959 se konalo společné zasedání obou NOV v Berlíně v hotelu Johannishof. Komuniké uveřejněné den nato v tisku je věci vlajky /3/ a emblému značně podrobné /4/. Můžeme je pokládat za objektivní, poněvadž bylo podepsáno oběma stranami:

"V otázce vlajky a emblému bylo dosaženo shody do té míry, že německé mužstvo bude mít na olympijských hrách ve Squaw Valley a v Římě společnou vlajku a společný emblém.

Společná vlajka není státní vlajkou ani Spolkové republiky, ani NDR. Symbolizuje společné německé mužstvo pro olympijské hry.

K otázce tvaru navrhl NOV NDR zvolit základní barvy černou, červenou a zlatou a spojit je s olympijskými kruhy na bílém podkladě.

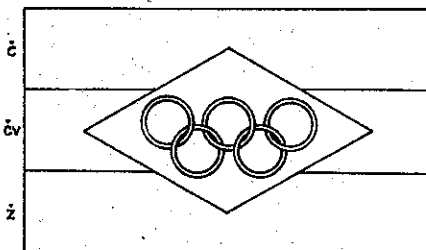
NOV Spolkové republiky zastává s odvoláním na telegrafické rozhodnutí předsedy MOV Brundage ze 17. listopadu 1959 stanovisko, že se má použít černočervenzlatá vlajka s bílými olympijskými kruhy na červeném pruhu.

Sdělení o tomto rozhodnutí nebylo doručeno NOV NDR.

...

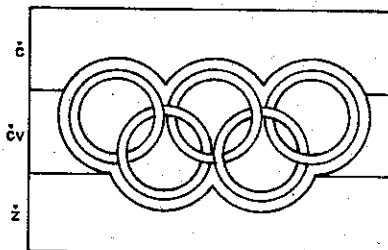
Dosud otevřené otázky budou projednány na příští schůzi obou NOV 12. prosince 1959 v Hannoveru."

Z jiných tiskových zpráv vyplynulo, že NOV NDR navrhl bílé

3:5 ≈ F

emblém: m, ž, č, z, čv/b

2:3 ≈ F

emblém: m, ž, č, z, čv/b

pole, aby mohly olympijské kruhy figurovat v originálních barvách. Pro bílý podklad se navrhovalo hned několik variant: kosočtverec /5/, ovál, kruhové pole, či pole sledující kontury olympijských kruhů /6/.

Jak je vidět, nebyly rozdíly v pojetí příliš velké, takže cesta k dohodě nemusela narazit na velké obtíže. Celou situaci však zkomplikovala bonnská vláda, která dala 23. listopadu 1959 ústy svého tiskového mluvčího Felixe von Eckarda vědět, že "nepřijme žádné zvláštní ustanovení o vlajce, které by "zneuctilo národní symboly". Mluvčí dále prohlásil: "Spolková vláda nemůže strpět a nestrpí, aby černočervenozlatá vlajka byla svévolnou změnou zdiskreditována" /7/.

Mezitím byl doručen Brundageův návrh i NOV NDR, který jej akceptoval.

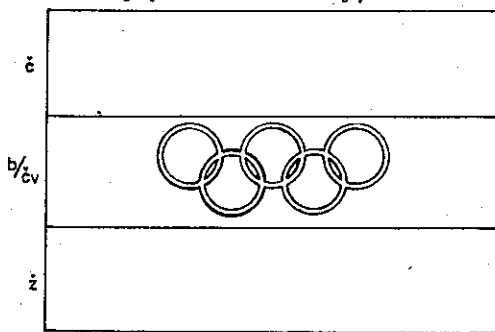
Tlak na NOV NSR nepovoľoval, takže se kancléř MOV Švýcar Otto Mayer cítil v interview z 24. listopadu nucen prohlásit mj.: "Uznáme pouze vlajku navrženou předsedou Brundagem. Mužstvo, které nebude chtít pochodoovat pod touto vlajkou, se musí zřítí účasti na hrách. Jestliže Západní Německo odmítne zúčastnit se her, může se zcela dobře stát, že NOV NDR bude sám představovat německé zastoupení se svou nynější vlajkou" /8/, rozuměj se státní vlajkou NDR.

Přes snehu Bonnu - vehementně podporovanou určitou částí tisku - prosadit svůj vliv se zasedání západoněmeckého NOV v Hannoveru vyslovilo jednomyslně dne 6. prosince 1959 pro neutrální vlajku navrženou předsedou Brundagem. Představa, že by na olympijských hrách vystupovali za celé Německo pouze závodníci z NDR reprezentovaní státní vlajkou s kladivem a kružítkem, tu v argumentaci bezpochyby zahrála nemalou úlohu. Nicméně zůstává skutečností, že v souladu s článkem 25 stanov MOV uhájil západoněmecký sport svou nezávislost na vládní moci. Tím byly odstraněny poslední zábrany, což umožnilo v Hannoveru dne 12.

prosince 1959 zástupcům obou německých NOV se konečně shodnout na společné vlajce: pět bílých olympijských kruhů na středním pruhu černočervenozlaté vlajky.

Za touto neutrální vlajkou pochodovali na olympijských hrách v letech 1960 až 1968 němečtí sportovci a sportovkyně, při jejich vítězství se vztýčovala tato vlajka za zvuků Ódy na radost z Beethovenovy 9. symfonie.

Emblém společného mužstva byl z vlajky odvozen. Byl to půlkulatý /"španělský"/ znak černé, červené a žluté

—+— 2:3

- "1960.02.18/1960.02.28" (Squaw Valley)
- "1960.08.25/1960.09.11" (Řím)
- "1964.01.29/1964.02.09" (Innsbruck)
- "1964.10.10/1964.10.24" (Tokio)
- "1968.02.06/1968.02.18" (Grenoble)
- "1968.10.12/1968.10.27" (Mexiko)

dělený s bílými olympijskými kruhy na středním pruhu. Nosil se na závodních dresech, teplácích i slavnostním úboru sportovců a funkcionářů.

V Tokiu v roce 1964 byl na obzoru další incident, poněvadž se německé delegace nemohly dohodnout na vlajkonoši. Bývá jím obvykle jeden z nejlepších sportovců státní reprezentace. Roostoucí význam i výkonnost sportovců z NDR měly za následek, že Chef de Mission byl tentokrát poprvé zástupce z NDR. Ten navrhol za vlajkonoše pochopitelně závodníka z vlastní země, vzhledy z dosavadních pěti společných účastí nesl vlajku sportovec z NDR pouze jednou, lyžař Helmut Recknagel ve Squaw Valley. Západoněmecká delegace chtěla aspoň prosadit "neutrálního" vlajkonoše, kterého měla poskytnout hostitelská země. Nakonec však uznala, že něco takového přece jen není slučitelné s vlajkovou etikou. Na poslední chvíli bylo rozhodnuto, aby tato šest připadla skokance do vody z NDR Ingrid Engelové-Kramerové, která v Římě vybojovala dvě zlaté medaile /a v Tokiu k nim přidala jednu zlatou a jednu stříbrnou/.

V roce 1965 byl NOV NDR uznán rovnocenným /ale ještě s omezenými právy/ a roku 1968 plnoprávným olympijským výborem. Kuriózum věci spočívá však v tom, že mužstva NDR a NSR nastoupila v Grenoblu a v Mexiku už sice zvláště /sportovci byli i odlišně oblečení/, avšak obě ještě s neutrální vlajkou a neutrálním emblémem. I v roce 1968 se hrál ještě místo hymny známý motiv z Beethovena. Společná vlajka pomalu ztrácela svůj původní smysl. Při vítězství jen zasvěcení poznali, z které části Německa byl nový držitel medaile. Teprve od roku 1972 závodí mužstvo NDR, nikoliv neúspěšně, jako samostatný celek pod vlastní vlajkou a na počest jejich vítězů se hraje hymna NDR.

Tak jako u téměř každé vlajky je nutno přesně odlišovat název vlajky od její funkce. Německá trikolora s bílými olympijskými kruhy byla vlajkou společného německého olympijského mužstva /alespoň v letech 1960 a 1964/, neutrální vlajkou, vlajkou pro olympijské hry /Olympiaflagge/. I když tedy, jak výslovně převi komuniké z 18. listopadu 1959, nešlo o státní vlajku - nikdy nevlála ani v NDR, ani v NSR - na olympijských hrách státní charakter bezpochyby měla, protože byla postavena na roven ostatním vlajkám a vzdávala se jí též čest. Proto jsem se cítil oprávněn přiřadit této vlajce funkční mřížku -x-/-

Neutrální vlajka byla výsledkem kompromisu. Obsahovala emblém, což byl ústupek vůči NDR, ale emblém zase na vlajce nepřevládá, což byl zase ústupek vůči NSR. Kompromis takového rázu nemůže být dnes předmětem slavnostních úvah. Byl však nutný v zájmu dobré věci - účasti sportovců obou německých států na olympijských hrách.

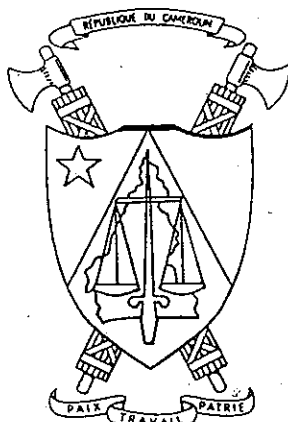
Poznámky:

- /1/ Hned úvodem je třeba poznamenat, že pro zjednodušení textu tu není zmínka o sportovcích ze Západního Berlína, kteří se pochopitelně též zúčastňovali olympijských her ve společném mužstvu. The Flag Bulletin I:2, 1961/62 otiskl na s. 7 - 9 článek přímého účastníka líčených událostí kancléře MOV O. Mayera o vlajkových incidentech na olympijských hrách. Mimo jiné je tam pojednáno i o vlajkovém sporu z r. 1959.
- /2/ TENORA, J.: Státní vlajka NDR. Vexilologie č. 57, zejména s. 1162 a 1163.

- /3/ V originále komuniké se mluví o praporu /Fahne/. To je ale způsobeno tím, že vnitrozemský Němec zná pro vše, co vlaje, pojem Fahne na rozdíl od přímořského Němce, kterému je bližší pojem Flagge.
- /4/ Neues Deutschland č. 319 z 19. listopadu 1959.
- /5/ Tamtéž, č. 320 z 20. listopadu 1959.
- /6/ BZ am Abend č. 273 z 25. listopadu 1959.
- /7/ Morgenpost /West Berlin/ č. 273 z 24. listopadu 1959.
- /8/ Berliner Zeitung č. 275 z 26. listopadu 1959.

NOVÉ STÁTNI ZNAKY

KAMERUN

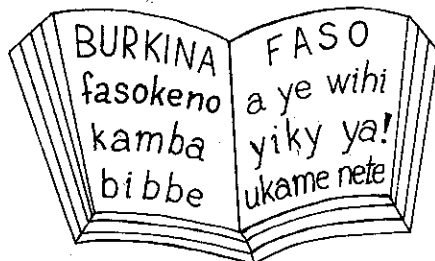
V Kamerunu byl zákonem ze 4. února 1984 změněn oficiální název státu a upraven státní znak. Jeho zelený štít s červeným hrotem má v pravé horní části zlatou pěticípou hvězdu. Uprostřed je modrá mapa Kamerunu a na ní černý meč a zlaté váhy spravedlnosti. Za štítem jsou dva zlaté zkřížené lictorské svazky se sekerami, jež jsou stříbrné s hnědými topůrky. Nahoře je zlatá stuha s nově upraveným černým názvem státu REPUBLIQUE DU CAMEROUN, dolní zlatá stuha nese heslo PAIX, TRAVAIL, PATRIE /Mír, práce, vlast/.

RK

BOLÍVIE

Jak nás upozornil A. Lukša z Rigy, na bolívijské bankovce vydané v roce 1982 je ve státním znaku deset pěticípých hvězd. Tuto novou podobu /počet hvězd je o jednu vyšší/ potvrzuje kresba znaku na obálce bolívijských pasů. Podle informace získané ze zastupitelského úřadu byla přidána desátá hvězda již mezi roky 1963 až 1965, aby symbolizovala departement Cobiya, který Bolívie ztratila v 19. století během Tichomořské války.

abr

BURKINA FASO

Informaci o novém znaku /Vexilologie č. 57, s.1175/ lze upřesnit v tom smyslu, že ozubené kolo není černé, ale červené. Kruhové pole v jeho vnitřku je zlaté stejně jako hvězda, jež je však černě lemována. Motyka

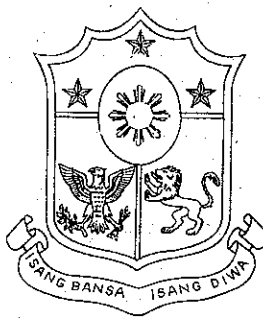
i samopal jsou šedé s výjimkou násady a pažby, které mají hnědou barvu. Rozevřená kniha je stříbrná a nese černá slova ve čtyřech řádcích. Napravo /z pohledu heraldika/ se čte BURKINA, FASOKENO, KAMBA a BIEBE, nalevo FASO, A YE WIHI, YIKY YA! a UKAME NETE. Zelená stébla sorga mají bílé klasy. Stuha s černým nápisem LA PATRIE OU LA MORT NOUS VAINCRONS /na obrázku ve Vexilologii je mylně napsáno DU/, jež lze přeložit rovněž jako "Vlast nebo smrt, my zvítězíme", je světle šedá.

RK

FILIPÍNY

Na státním znaku Filipín bylo změněno heslo na stuze pod štítem. Zatímco dosud zde byl uveden název státu, nyní tu čteme tagalský text ISANG BANSÁ, ISANG DIWA /jeden národ, jeden duch/. Stuha je stříbrná, písmena jsou černá.

RK

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

V. A. Sokolov: Gosudarstvennyj flag: Problemy vnútri strany i na meždunarodnoj areně. In: Voprosy teorii prava, socialističeskoj gosudarstvennosti i socialnogo upravlenija, vypusk IV, s. 165 - 179. Tomsk 1984.

Autor ve stati nazvané "Státní vlajka: problémy uvnitř státu a v mezinárodní areně" konfrontuje právní předpisy o státní vlajce platné v jednotlivých zemích a hodnotí komplex mezinárodních zvyklostí spojených s jejich ceremoniálem na mezinárodním fóru. Definuje rozdíly mezi státní vlajkou a ostatními druhy vlajek, neztotožňuje se však s klasifikací předloženou na kongresu ve Švýcarsku v roce 1967 /vycházejí z odlišného hodnocení suverenity některých vlajkových zemí ze strany socialistických a kapitalistických států/ a kritizuje i Komisi mezinárodního práva OSN, že ve svých materiálech nedělá rozdílu mezi pojmy "státní" a "národní" vlajky. Doporučuje svolat mezinárodní konferenci vexilologů, která by se pokusila vytvořit předpoklady pro kodifikaci předpisů o státních vlajkách v mezinárodním měřítku. Na její program navrhuje zařadit především tyto otázky: 1/ možnosti sjednocení proporcí státních vlajek, 2/ možnosti redukce počtu barevných odstínů na vlajkách směrem k osmi standardním barvám, 3/ možnosti kodifikování rozdílů v ceremoniálu státních a národních vlajek.

jě

Vasilij Andrejevič Krivko: Morskije flagi Otčestva. Moskva, DOSAAF 1984. 48 s., 8 obr. příloh. Cena 30 kopejek. Útlá brožura vyplňuje stávající vakuum u publikací věnovaných vojenské symbolice v socialistických státech, především v SSSR, které se vytvořilo po vydání knihy K. A. Ivanova Flagi gosudarstva mira /Moskva, Transport 1971/. Ivanov zachytil ve svém díle prakticky celý "svět" vlajek, ale mnohé mu přitom uniklo. Konkrétně otázka vývoje ruských a sovětských vlajek vojenského námořnictva je podrobněji rozbrána teprve v Krivkově publikaci. Ve srovnání s knihou K. A. Ivanova je zde popsáno o 11 vlajek

/včetně velitelských/ ruského válečného loďstva více. Z méně známých vlajek tu najdeme admirálské vlajky, jako např. andreevskou vlajku I. typu /1710 - 1712/ a dvě čestné svatojiřské velitelské vlajky, které se vyvěšovaly na válečných plavidlech vyznamenaných čestnou svatojiřskou čelenovou vlajkou. Mimořádně bohatou na údaje, které nebyly dosud publikovány, je kapitola "Vlajky vojenského námořnictva země Sovětů" s 13 nově uvedenými vlajkami. Z nich je nejzajímavějších 5 vlajek z let 1917/21 - 1924. Do textu se žel dostalo i několik nepříjemných chyb. V roce 1810 nebyly zrušeny všechny člunové admirálské vlajky, zůstaly totiž na jednotěžňových a dvoustěžňových lodích. Svatojiřská čelenová vlajka nebyla zavedena na počest bitvy u ostrova Sarema v r. 1719, ale na památku bitvy u Chlumce roku 1813. To potvrzuje carský výnos z 5. června 1819.

I. M. Kurkov

J. Rennau: Haack Flaggenkarte. Gotha, VEB Hermann Haack 1984. Formát 119,5 x 84 cm. Cena 7 M.

Geograficko-kartografický ústav v Gotě rozmnožil vexilologickou literaturu zajímavou kartografickou publikací, totiž vlajkovou mapou, na níž je podle možnosti na území každého samostatného státu položena jeho vlajka. Aby se lépe využilo plochy papíru, najde o mapu světa, ale jednotlivých kontinentů nebo i jejich částí, jejichž měřítko jsou přizpůsobena počtu v úvahu přicházejících vlajek. Celkem je vyobrazeno 169 státních vlajek /poněvadž jde o publikaci NDR, schází Jižní Korea/. Na zadní straně je klíč k určování vlajek, vzniklý zjednodušením a úpravou klíče J. Loudy, státní vlajky jsou zde zařazeny /v barevném tisku/ do jednotlivých identifikačních skupin a konečně je zde seznam nezávislých států a uvedením určovacích čísel klíče. Jde jistě o myšlenku dobrou /i když ne novou/ a provedení publikace je atraktivní. Překvapuje však poměrně značné množství nedopatření i chyb, které v technicky zdařilé mapě nacházíme. Tak například vlajka Bruneje má kresbu z r. 1906, zastaralou podobu mají i vlajky Saúdské Arábie a Mexika, nesprávné poměry stran najdeme na vlajkách Belize a Džibutska, nesprávnou kresbu má vlajka Kiribati, chybné poměrné velikosti některých prvků vidíme na vlajkách Spojených arabských emirátů, Ománu, Sv. Tomáše a Princova ostrova, nepřesnosti jsou v kresbě vlajek Zimbabwe, Vanuatu a Jemenu, další drobné chyby vykazují vlajky Bhútánu, Lichtensštejnska, Šalomounových ostrovů, Albánie, Srí Lanky, Bulharska, Alžírsko, Kostariky a Dominiky. Na vlajce Rovákové Guineje schází státní znak, komorská vlajka nemá půlměsíc kreslen v nakloněné poloze. Je třeba ocenit pohotovost, s jakou nakladatelství stačilo zachytit vlajku Burkiny Faso /ale pořadí barevných pruhů je obrácené/, zatímco výměna znaku Egypta na jeho vlajce už z časových důvodů provedena být nemohla.

1a

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilologického klubu při Obvodním kulturním domě v Praze 3, Kalininova ulice č. 53, 130 00 Praha 3. Vychází nepravidelně a je určen pro členy klubu. Toto číslo připravil ing. Aleš Brožek za spolupráce ing. Jaroslava Martykána, doc. dr. Ludvíka Muchy, CSc., a PhDr. Zbyška Svobody. Výtvarně spolupracoval ing. Michael Kroupa, CSc.

Ríjen 1985

č. 59